17/04/2019

“Εμπνεύστε τους μαθητές σας”

/ Γνώμες

Δρ. Κλαίρη Μαυρόματου, καθηγήτρια Μέσης Εκπαίδευσης

Έχετε έναν μαθητή, που παρ’ όλον ότι προσπαθεί, παίρνει πολύ χαμηλούς βαθμούς. Αυτό μπορεί να αφαιρέσει από τον μαθητή όλα τα κίνητρα για να προσπαθήσει, ιδιαίτερα όταν υπάρχει η νοοτροπία ότι τα αποτελέσματα των διαγωνισμών είναι η αρχή και το τέλος του παντός. Μπορεί επίσης να απομονώσει τον μαθητή των χαμηλών επιδόσεων από τους συμμαθητές του. Αντιμετωπίστε τον μαθητή αυτόν διαφορετικά: Επικεντρώνεστε σε όλα όσα ο μαθητής είναι καλός, σε κάποια πρόσφατα επιτεύγματά του και δίνετε έμφαση στις προσπάθειές του. Έτσι σε μια επαφή με τους γονείς του, θα μπορούσατε να πείτε: «Ναι, βέβαια, ο βαθμός των διαγωνισμάτων, στον κόσμο που ζούμε, είναι σημαντικός παράγοντας. Αλλά, ο Θοδωρής έκανε ό,τι καλύτερο μπορούσε και οι βαθμοί που πήρε είναι οι καλύτεροι που θα μπορούσε. Έχει όμως κι άλλες δυνατότητες. Για παράδειγμα, έχει δημιουργικές ιδέες. Έβαλα τις προάλλες στην τάξη το εξής πρόβλημα και ο Θοδωρής πρότεινε το εξής ….. που ήταν πολύ καλό. Αυτό βέβαια δεν φαίνεται στον βαθμό των διαγωνισμάτων, αλλά πιστέψτε με, είναι θεμελιώδες για τη ζωή».

Άλλο σημαντικό στοιχείο αυτής της προσέγγισης είναι να έχετε μια ανοιχτή συζήτηση με τον μαθητή για τις δεξιότητες που απαιτούνται στη ζωή. Βρείτε παραδείγματα, και υπάρχουν πολλά, ανθρώπων που στο σχολείο δυσκολευόταν,

αλλά μετά κατάφεραν ένα σωρό σημαντικά πράγματα. Έτσι, θα χτίσετε μια καλή σχέση με τον μαθητή σας και θα τον βοηθήσετε να αποκτήσει κουράγιο και εμπιστοσύνη στον εαυτό του.

Για τους μαθητές με ιδιαίτερες δυσκολίες στην συμπεριφορά τους, για τους οποίους όλες οι τεχνικές είναι αναποτελεσματικές και έχουν αποτύχει, ανέπτυξα με τα χρόνια μια τεχνική, που παρ' όλο ότι δεν είναι τέλεια, βοηθάει στο να γεφυρώνεται αυτό που θέλουμε με αυτό που έχουμε.

Να πως δουλεύει: Παίρνετε τον μαθητή παράμερα στο τέλος του μαθήματος. Αυτό δεν είναι εύκολο, διότι οι δύσκολοι μαθητές είναι αγχωμένοι και θέλουν να βγουν αμέσως στο διάλειμμα. Με σταθερό αλλά και φιλικό τρόπο του κάνετε προφανές ότι έτσι όπως είναι τώρα τα πράγματα δεν πάνε καλά. Του λέτε ότι εσείς οι δυο, δάσκαλος και μαθητής έχετε ένα πρόβλημα να λύσετε και του ζητάτε να κάνει προτάσεις για το πώς θα μπορούσαν να βελτιωθεί η κατάσταση. Εννέα στις δέκα φορές ο μαθητής θα προτείνει κάτι που θα μπορείτε να το δοκιμάσετε ώστε να βελτιώσετε την κατάσταση.

Η δύναμη αυτής της τεχνικής είναι ότι ο μαθητής θα δει ότι προσπαθείτε να συνεργαστείτε. Επίσης αυτή η τεχνική βάζει τον μαθητή στο παιχνίδι και βοηθάει να αναπτυχθεί σεβασμός μεταξύ σας.

Οι προτάσεις πάνω στις οποίες θα δουλεύετε, δεν χρειάζεται να είναι σπουδαίες, μπορούν να είναι μικροπράγματα, αλλά αν είναι «από κοινού συμφωνίες» θα αρχίσουν να σας δένουν.

Κρατείστε αυτήν την τεχνική για πραγματικά δύσκολα παιδιά που δεν ανταποκρίνονται σε άλλες τεχνικές. Αν τη χρησιμοποιείτε σποραδικά, προσεκτικά και με λογική μπορεί να αποβεί πολύ αποτελεσματική.

Όταν διδάσκετε μαθητές που δεν συμπεριφέρονται καλά και που συγχρόνως δεν έχουν πολλές μαθησιακές δυνατότητες, θα αισθάνεστε συχνά ότι βαδίζουν στην αποτυχία. Το εκπαιδευτικό σύστημα αυτό καθ' εαυτό, που αναγνωρίζει τις υψηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις πάνω από οτιδήποτε άλλο, συμβάλλει σ' αυτήν την αίσθηση της αποτυχίας.

Ο τρόπος να αλλάξει αυτό είναι να επαναπροσδιορίζετε διαρκώς τι σημαίνει επιτυχία για εσάς, και να εξηγήσετε ότι αυτό ακριβώς θα περιμένετε από τους μαθητές σας.

Συνδέστε την ιδέα της επιτυχίας με την προσπάθεια και με άλλα σημαντικά για τη ζωή πράγματα. Για παράδειγμα, θα μπορούσατε να πείτε: « Είναι πολύ ευγενική η σκέψη σου για το τάδε ζήτημα Ιουλία» ή ίσως παρατηρήσατε ότι η φόρμα του

Δημήτρη είναι πιο καθαρή από την προηγούμενη φορά. Πείτε το στο παιδί, επαινέστε το γι'αυτό. Δείξτε ικανοποιημένη. Πείτε στην τάξη σας ότι «Όλα τα καθημερινά μικρά καλά πράγματα που επιτυγχάνετε, θα δώσουν αθροιστικά ένα πολύ μεγάλο αποτέλεσμα. Σας το υπόσχομαι».

Ψάξτε για ικανότητες ζωής. Αν κάποιος είναι ευγενικός, επαινέστε τον. Αν κάποιος ρωτάει κάτι έξυπνο, πείτε ότι οι έξυπνες ερωτήσεις προάγουν καλύτερα τη μόρφωση. Αν κάποιος κολλήσει σε κάποιο πρόβλημα, ακόμα κι αν δεν μπορεί να το λύσει, επαινέστε την επιμονή του στην προσπάθεια.

Τους χτίζετε την πεποίθηση ότι δεν είναι μόνο τα αποτελέσματα που μετράνε για να ορίσετε την επιτυχία, αλλά η διαδρομή. Τους δείχνετε ότι είμαστε όλοι σε διαφορετικά σημεία της λεωφόρου της γνώσης και αυτό που μετράει είναι το να μη σταματάμε!

Αν είστε σταθεροί και επίμονοι σ' αυτήν την ιδέα θα παρατηρήσετε ότι η αίσθηση της αποτυχίας θα εξατμιστεί και θα απελευθερώσει μια απίστευτη δύναμη. Η τάξη θα επανακτήσει την εμπιστοσύνη στον εαυτό της και τότε όλα είναι πιθανά.

Όταν συναντώ μαθητές μου, που τώρα είναι ενήλικες και που ήταν σε δύσκολες τάξεις μου, αυτό που θυμούνται συχνότερα από τα μαθήματά μας εκείνα τα χρόνια είναι οι «Σύντομες συζητήσεις μας για ανθρώπους που μας εμπνέουν». Με τον καιρό έχω συγκεντρώσει πολύ υλικό με βιογραφίες ανθρώπων που θαυμάζω και που έχουν επιτύχει σπουδαία πράγματα, παρόλα τα σημαντικά τους προβλήματα. Τα παραδείγματά μου περιλαμβάνουν έναν άνθρωπο που σχεδόν κάηκε σε ατύχημα και τώρα εμπνέει ανθρώπους σε όλο τον κόσμο με την ιστορία του, έναν παίκτη ράγκμπυ που παρ' όλον ότι έμεινε παράλυτος είναι προπονητής στο άθλημα, ένα άτομο που ήταν έγκλειστος στις φυλακές, σαν παραβατικός νεαρός, όμως ίδρυσε ένα διεθνές περιοδικό για να βοηθάει τους άστεγους, κλπ.

Οι μαθητές που εμφανίζουν δύσκολη συμπεριφορά, συχνά αισθάνονται ότι δεν είναι καλοί σε τίποτα και ότι η αυταξία τους είναι χαμηλή. Όταν παρουσίαζα αυτές τις σύντομες ιστορίες, έδειχνα εικόνες ή φωτογραφίες για να τις κάνω πιο ενδιαφέρουσες. Επίσης έλεγα στους μαθητές μου τα προβλήματα που αντιμετώπισε το πρόσωπο για το οποίο συζητούσαμε και πώς σιγά-σιγά κυριάρχησε σε αυτά.

Αν παρουσιάσετε αυτές τις ιστορίες, μιας και είναι αληθινές, συνδέστε τις με τη δύναμη του ανθρώπινου πνεύματος. Διδάσκω στους μαθητές μου ότι αυτό που πραγματικά έχει σημασία αν θέλουμε να επιτύχουμε κάτι είναι η θετική στάση του μυαλού.

Συχνά, αυτές οι ιστορίες λειτουργούν σαν κινητήριος δύναμη ώστε οι μαθητές να δουλεύουν και να προσπαθούν ακόμα πιο πολύ. Αυτή καθ' εαυτή η διήγηση κρατάει

το ενδιαφέρον τους με απίστευτο τρόπο! Συνήθως ρωτάνε και πολλές ερωτήσεις.

Συστήνω σε όλους τους δασκάλους να έχουν στη φαρέτρα τους τέτοιες ιστορίες για να διεγείρουν τους μαθητές τους όταν τα πράγματα δεν πηγαίνουν καλά.

Στα πρώτα μαθήματα σε μια καινούργια τάξη να είστε ιδιαίτερα προσεκτικοί, αφού τότε μπαίνουν οι βάσεις συνεργασίας. Έχω γνωρίσει δασκάλους που ξεκίνησαν με τρόπο φιλικό και με χιούμορ, προσπαθώντας να κερδίσουν τους μαθητές τους με την προσωπικότητά τους. Εδώ χρειάζεται προσοχή. Πιθανόν κάποιοι δύσκολοι μαθητές να χρησιμοποιήσουν την ίδια τακτική, προσπαθώντας να πάρουν έγκαιρα τον έλεγχο του μαθήματος. Απ' την άλλη έχω δει δασκάλους να μπαίνουν μέσα στην τάξη με ύφος στρατηγού, να αναρωτιούνται μετά γιατί κλαίει η μικρή Αιμιλία, για να ανακαλύψουν ότι απλά τους φοβάται.

Αξίζει να κάνετε μια ιδιαίτερη προετοιμασία για το πώς θα συμπεριφερθείτε σ' αυτά τα σημαντικά λίγα πρώτα μαθήματα. Να έχετε αυτοπεποίθηση και να το δείχνετε. Η φωνή σας να είναι ήρεμη αλλά συγχρόνως και δυναμική. Να τους ενθαρρύνει. Οι μαθητές παρακολουθούν κάθε σας κίνηση και μάλιστα οι άτακτοι πολλές φορές δεν παρεκτρέπονται εξ αρχής, αλλά σας παρατηρούν και σκέπτονται τι μπορούν να κάνουν.

Κάτι άλλο που πρέπει να προσέξετε είναι να μην τους παραφορτώσετε με κανόνες. Αυτό από μόνο του θα μπορούσε να δημιουργήσει ένταση. Θέστε τους πιο σημαντικούς κανόνες και μετά προχωρήστε στη δουλειά σας, το γρηγορότερο. Μην περάσετε το μισό μάθημα κάνοντάς τους διάλεξη τι είναι και τι δεν είναι αποδεκτό.

Δε φαντάζεστε πόσο σημαντικό είναι να παρακολουθείτε άλλους έμπειρους δασκάλους. Ιδίως αν μπορούσατε να τους παρακολουθείτε συστηματικά για κάποια χρονική περίοδο. Για να μην τους φανεί περίεργο όταν τους το ζητήσετε, ξεκαθαρίστε τους ότι τους εκτιμάτε σαν δασκάλους και θέλετε να μάθετε απ' αυτούς. Αυτό ενισχύει και την αυτοπεποίθηση του δασκάλου που παρακολουθείτε.

Θα εκπλαγείτε από το πόσα μπορείτε να μάθετε από έναν έμπειρο δάσκαλο. Σκεφτείτε ότι αν παρακολουθείτε πέντε δασκάλους, με είκοσι χρόνια εμπειρία ο καθένας τους, τότε άμεσα έχετε μια παρακαταθήκη ικανοτήτων περίπου εκατό ετών!

Ειδικότερα, παρατηρείστε πώς χειρίζονται τους δύσκολους μαθητές. Θα εκπλαγείτε με τη βοήθεια που θα αποκομίσετε, ίσως αναρωτηθείτε γιατί δεν το κάνουν όλοι οι δάσκαλοι, γιατί δεν το κάνατε τόσο καιρό. Το καλύτερο είναι ότι μπορείτε να εφαρμόσετε άμεσα τις ιδέες που μάθατε και να απολαύσετε κατ'

ευθείαν τα οφέλη.